

No.

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 13 Mehefin, 2022.

Mae'r Agenda ar gael [yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar gael [yma](#).

Yn Bresennol: Cynghorwyr P. Drake, E. Goodjohn, M.J. Hooper, J.M. Norman, J. Protheroe a N.J. Wood a G. Chapman, M. Evans and N. Ireland (Aelodau Lleyg)

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr G. John a S. Wyndham and I Phillips (Archwilio Cymru).

43 CYHOEDDIAD -

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

44 PENODI CADEIRYDD –

PENDERFYNWYD – Penodi G. Chapman (Aelod Lleyg) yn Gadeirydd am y flwyddyn ddinesig gyfredol

45 PENODI IS-GADEIRYDD –

PENDERFYNWYD – N. Ireland (Aelod Lleyg) yn cael ei benodi'n Is-gadeirydd am y flwyddyn Ddinesig.

46 COFNODION –

PENDERFYNWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 1 Mawrth, 2022 fel cofnod cywir.

47 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

48 CYTUNDEB RHEOLI HAMDDEN – ADRODDIAD PERFFORMIAD
BLWYDDYN 9 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad o gyfarfod y Pwyllgor Craffu Byw'n Iach a Gofal Cymdeithasol ar 8 Mawrth 2022 gan Reolwr Gweithredol y Gwasanaethau Cymdogaeth a Byw'n Iach.

Nododd yr adroddiad fod Contract Rheoli Hamdden y Cyngor wedi'i ddyfarnu i Parkwood Community Leisure a'i fod wedi dechrau ar 1 Awst 2012 am gyfnod o ddeng mlynedd gyda'r potensial i ymestyn am 5 mlynedd arall. Oherwydd cyfyngiadau Covid roedd cyfnod yr estyniad arfaethedig bellach yn debygol o gael ei ymestyn. Dyfarnwyd y contract yn dilyn proses gaffael helaeth a nod y contract oedd lleihau'n sylweddol y gost refeniw i'r Cyngor o ran gweithredu canolfannau hamdden. Cafodd y contract ei is-gontractio wedyn i Legacy Leisure, sefydliad elusennol dielw, ym mis Hydref 2014 a rhoddodd hyn gyfle i arbed mwy o arian.

Nododd yr adroddiad hefyd y camau a gymerwyd a'r ymateb arfaethedig i adolygiad Archwilio Cymru o wasanaethau hamdden allanol y Cyngor a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2021. Daeth adroddiad Archwilio Cymru i'r casgliad bod y Cyngor wedi cynnal ei ddarpariaeth canolfan hamdden a'i fod yn derbyn incwm o'i gontract gyda Legacy Leisure Limited ond tan yn ddiweddar nid oedd ganddo strategaeth i lunio'r gwasanaeth; bod cryn le i'r Cyngor gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a chanolbwyntio ar gyflawni ei amcanion lles drwy ei gontract gyda Legacy Leisure, a; bod y Cyngor wedi cryfhau ei ddull o reoli'r contract, ond bod lle i wella trefniadau i sicrhau ei hun ei fod yn sicrhau gwerth am arian.

Dywedodd y Rheolwr Gweithredol mai Bro Morgannwg oedd yr unig awdurdod lleol yng Nghymru i fod ag arian dros ben o'i gontract rheoli hamdden. Roedd yn bwysig cydnabod nad oedd rhywfaint o'r ddeddfwriaeth a oedd bellach ar waith, fel Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, ar waith pan osodwyd y contract yn 2012. Felly, roedd y Cyngor a Legacy Leisure wedi cael eu herio ar nifer o bethau, ond roedd y Cyngor a Legacy Leisure yn awyddus i ddarparu gwasanaethau oedd eu hangen ar y boblogaeth a chymunedau, yn enwedig o ochr gymdeithasol a chynhwysiant ac o safbwynt cenedlaethau'r dyfodol a chynaliadwyedd.

Dywedodd y Cynghorydd J. Norman, gan y lluniwyd yr adroddiad 12 mis yn ôl, mai'r unig beth y gallai'r Pwyllgor ei wneud oedd derbyn yr adroddiad hwn ac edrych ymlaen at y diweddariad pellach ym mis Hydref. Byddai hyn yn galluogi'r Pwyllgor i fyfyrion well ar y mater o ystyried llacio cyfyngiadau Covid a oedd wedi golygu bod llawer o ganolfannau hamdden wedi gorfod cau.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at y dull adeiladu cyfoeth cymunedol, lle'r oedd y gwasanaethau'n aml yn cael eu darparu gan gwmnïau cydweithredol, yn hytrach na chyrff sector preifat yn unig. Gofynnodd y Cynghorydd Hooper a ellid ystyried y math hwn o fodel wrth adolygu trefniadau'r contract neu yn y dyfodol. Mewn ymateb, cadarnhaodd y Rheolwr Gweithredol ei fod yn rhywbeth a ystyriwyd pan osodwyd y contract yn 2012. Edrychodd y Cyngor ar y posibilrwydd o sefydlu ei gwmni cydweithredol ei hun, y cyfeiriwyd ato'n gyffredin

No.

fel ymddiriedolaeth hamdden. Roedd nifer o ymddiriedolaethau hamdden ar waith ar draws rhannau o Gymru, ond teimlwyd, yn ariannol, nad oedd y modelau hynny cystal o ran yr hyn a gynhyrchwyd mewn gwirionedd ym Mro Morgannwg. Ailadroddodd ei sylw blaenorol mai Bro Morgannwg oedd yr unig awdurdod lleol yng Nghymru nad oedd angen cymhorthdal refeniw arno cyn Covid i weithredu ei gyfleusterau hamdden.

Mewn ymateb i ymholiad gan y Cyngorydd N. Wood ynghylch argymhellion i fodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, dywedodd y Rheolwr Gweithredol fod hyn yn ymwneud â darparu'r gwasanaeth yr oedd cymunedau am ei gael. Un agwedd oedd yr angen i gyfathrebu mwy â'r cyhoedd a chynnal mwy o ymarferion ymgynghori. Roedd Legacy Leisure yn awyddus i ddatblygu'r rhain, felly byddai'r Cyngor yn gweithio'n agos gyda nhw drwy recriwtio rheolwr cymunedau actif a fyddai'n dechrau'n fuan. Yn ogystal, roedd y Cyngor a Legacy Leisure yn edrych ar gyfleoedd ar gyfer mwy o weithgareddau, er enghraifft, roedd y rhaglen ysgolion eisoes yn eithaf da o ran dysgu nofio a gweithgareddau eraill. Roedd cyfleoedd pellach hefyd yr oedd Llywodraeth Cymru yn rhoi arian ar eu cyfer, felly'r allwedd oedd sicrhau bod y Cyngor a Legacy Leisure yn manteisio ar y rheiny er budd llwyr cymunedau Bro Morgannwg.

Gofynnodd Mr M. Evans a oedd yr argymhellion gan Archwilio Cymru wedi cael sylw llawn. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Gweithredol ei bod yn broses barhaus. Roedd Covid wedi effeithio ar wasanaethau hamdden, felly roedd rhai pethau y gellid bod wedi'u gwneud yn gyflymach. Roedd y contract 10 mlynedd cychwynnol, a oedd yn cynnwys y ddarpariaeth ar gyfer estyniad 5 mlynedd, hefyd yn cynnwys buddsoddiad gwerth tua £1,000,000 ond oherwydd Covid, collwyd 2 flynedd. Dyna pam yr oedd y Cyngor wedi ceisio ymestyn y contract ychydig yn fwy na'r ddarpariaeth 5 mlynedd a hyd at 2030. Teimlwyd y byddai hyn yn helpu i ddiogelu gwasanaethau hamdden wrth symud ymlaen yn ariannol. Ychwanegodd y Rheolwr Gweithredol fod y camau gweithredu y gellid ymdrin â nhw ar unwaith wedi'u cwblhau, ac roedd rhywfaint o hynny'n cynnwys profi'r perfformiad ariannol ac edrych ar sut y gallai gwasanaethau wneud cyfraniad o ran Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Yna, gwnaeth y Cadeirydd, Mr G. Chapman, y pwyntiau a'r sylwadau canlynol:

- Gan mai Pwyllgor newydd oedd hwn, byddai'n dda deall yn well sail yr argymhellion a wnaed gan Archwilio Cymru.
- Amlinellu beth oedd y camau gweithredu yn yr ymateb i'r argymhellion a beth oedd y cynnydd.
- A oedd y Cyngor yn siŵr bod y Contract Rheoli Hamdden a'r Strategaeth Hamdden yn cyd-fynd â'i gilydd.
- Roedd maint y ffont yn rhai o'r graffiau a'r siartiau yn rhy fach ac yn anodd ei ddarllen.

Mewn ymateb i sylwadau'r Cadeirydd, dywedodd y Rheolwr Gweithredol y byddai'n ystyried y ddau bwynt cyntaf wrth gyflwyno adroddiadau pellach i'r Pwyllgor. Ychwanegodd hefyd ei fod yn awyddus i'r holl ddata fod yn ddarllenadwy, ond dangosodd yr ystadegau allweddol fod nifer yr ymweliadau â chyfleusterau hamdden wedi cynyddu 20% rhwng 2012 a 2018. Roedd y

No.

Strategaeth Hamdden yn llawer ehangach na'r Contract Rheoli Hamdden ac yn cynnwys timau datblygu chwaraeon y Cyngor, gweithrediadau chwarae a chaeau awyr agored nad oeddent yn rhan o gylich gwaith y contract. Cynigiodd sicrwydd bod hynny'n bwysig iawn o ran y contract yn cyd-fynd â'r strategaeth hamdden.

Awgrymodd y Cadeirydd y dylid rhoi mwy o wybodaeth am y trefniadau ariannol gyda Legacy Leisure wrth gyflwyno'r adroddiad diweddar ym mis Medi neu fis Hydref. Gallai fod angen i'r Pwyllgor ystyried hyn dan Ran II oherwydd sensitifrwydd masnachol.

Gan nad oedd unrhyw sylwadau nac ymholiadau pellach, nododd y Pwyllgor

PENDERFYNWYD -

- (1) BOD cynnwys yr adroddiad eglurhaol a pherfformiad Contract Legacy Leisure ar gyfer Blwyddyn 9, fel y nodir yn Atodiad A i'r adroddiad, yn cael ei nodi.
- (2) BOD adroddiad perfformiad Blwyddyn 10 ar gyfer y contract Rheoli Hamdden yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn ystod hydref 2022 (Medi).
- (3) BOD y camau sy'n cael eu cymryd mewn ymateb i Adroddiad Archwilio Cymru yn cael eu nodi a bod y dull a gynigir ar gyfer gweddill cyfnod y contract yn cael ei gymeradwyo.
- (4) BOD yr adroddiad yn cael ei gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried mewn perthynas â'r materion a godwyd gan Archwilio Cymru.

Rhesymau dros benderfyniadau

- (1) Ystyried cynnwys yr adroddiad eglurhaol ac atodedig mewn perthynas â pherfformiad y contractwr yn ystod cyfnod Blwyddyn 9.
- (2) Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am hynt y Contract Rheoli Hamdden.
- (3&4) Sicrhau bod y Contract Rheoli Hamdden yn adlewyrchu canfyddiadau Adroddiad Archwilio Cymru, a bod camau angenrheidiol yn cael eu cymryd i roi sicrwydd bod y materion a nodwyd gan Archwilio Cymru yn cael eu gweithredu.

49 CYNLLUN ARCHWILIO 2022 ARCHWILIO CYMRU (PC/SA151) –

Diben yr adroddiad oedd cyflwyno Cynllun Archwilio 2022 Archwilio Cymru i'r Aelodau. Ar gyfer yr eitem hon, croesawodd y Pwyllgor Steve Wyndham ac Ian Phillips o Archwilio Cymru.

Roedd angen i Archwilio Cymru fel archwilydd enwebedig Cyngor Bro Morgannwg gyflawni gwaith mewn perthynas â'r canlynol:

- Archwilio Datganiadau Ariannol

No.

- Gwerth am arian
- Gwelliant Parhaus
- Egwyddor Datblygu Cynaliadwy

Rhoddodd yr adroddiad fanylion ynghylch sut y byddai Archwilio Cymru yn cwblhau'r gwaith hwn yn 2022. Gofynnwyd i'r Pwyllgor ystyried y Cynllun Archwilio arfaethedig ar gyfer 2022 a chytuno iddo.

O ran y datganiadau ariannol ac Arddangosyn 1 Atodiad 1, yr ychwanegiad allweddol ar gyfer y flwyddyn gyfredol fyddai prisiadau asedau. Roedd paragraff Pwyslais ar Faterion yn 2019/20 a 2020/21 oherwydd yr ansicrwydd a achoswyd gan Covid-19. Roedd hyn wedi'i ddwysáu gan yr ansicrwydd sylweddol cyfredol a fyddai'n gosod y sylw ar brisiadau asedau. Byddai meysydd gwaith eraill yn cynnwys Diystyru gan Reolwyr, Covid-19 ac arian Llywodraeth Cymru, ac yn olaf effaith gweithio o bell ar baratoi'r datganiad cyfrifon. Byddai Archwilio Cymru hefyd yn cyflawni gwaith ardystio ar nifer o hawliadau grant a ffurflenni grant y Cyngor yn ymwneud â 2021/2022.

Yn ogystal â'r gwaith archwilio ariannol, byddai Archwilio Cymru hefyd yn cynnal archwiliadau perfformiad a nodwyd yn Arddangosyn 2 Atodiad 1. Cafwyd dau adolygiad thematig - un ar Ofal Heb ei Drefnu ac un i'w benderfynu o hyd. Nodwyd y ffi amcangyfrifedig ar gyfer 2022 yn Arddangosyn 3 Atodiad 1 a nodwyd amserlen o gerrig milltir allweddol yn Arddangosyn 5.

Gofynnodd Mr. N. Ireland faint o waith archwilio a wnaed ar y safle neu a oedd dull hybrid. Mewn ymateb, dywedodd Mr Wyndham fod y gwaith yn cael ei wneud o bell yn llwyr ers Covid, ond bod hyn yn debygol o newid dros fisoedd yr haf. Wrth symud ymlaen, byddai hyblygrwydd o ran y dull a ddefnyddir gan swyddogion.

Gofynnodd Mr M. Evans a oedd unrhyw feysydd ar raddfa fawr o ran barn rheolwyr wedi'u cynnwys yng nghyfrifon ariannol y Cyngor. Mewn ymateb, dywedodd Mr Wyndham fod y rhain yn ymwneud â rhwymedigaethau amcangyfrifedig a oedd yn seiliedig ar y tebygolrwydd y byddai digwyddiad yn digwydd gyda gwerth ariannol, er enghraifft balansau credydwyr neu brisiadau asedau.

Soniodd y Cyngorydd M. Hooper am effaith sylweddol Covid a'r pwysau o ganlyniad i'r argyfwng costau byw a chwyddiant cynyddol. Mewn ymateb, dywedodd Mr Wyndham fod pwysau chwyddiant wedi'u nodi fel risg archwilio dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Roedd hyn wedi golygu bod prisiadau asedau wedi cynyddu a fyddai'n ffocws allweddol i waith archwilio ar gyfer y flwyddyn ariannol hon. Yn dilyn yr ymholiad hwn, dywedodd y Pennaeth Cyllid/Swyddog Adran 151 y byddai adran ar hyn yn y Datganiad Cyfrifon Blynnyddol a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor. O ran gwerth asedau'r Cyngor, roedd rhaglen dreigl pedair blynedd, ond oherwydd yr ansicrwydd o ran Covid a'r ansicrwydd ychwanegol oherwydd costau byw a chwyddiant, comisiynwyd adolygiad o werth asedau.

Wedi hynny

PENDERFYNWYD – BOD cynnwys Cynllun Archwilio Cymru 2022 yn cael ei nodi.

Rhesymau dros benderfyniadau

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

50 ADRODDIAD BLYNYDDOL ARCHWILIO MEWNOL BLYNYDDOL (PGAMR) -

Cyflwynodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol yr adroddiad a oedd yn rhoi Barn Flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar amgylchedd rheoli'r Cyngor mewn perthynas â llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol ac i hysbysu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am waith a pherfformiad archwilio mewnol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021/22.

Yn Atodiad A yr adroddiad roedd Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol 2020/21 a oedd yn manylu ar berfformiad, barn ac argymhellion y gwasanaeth archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn a gynorthwyodd i ffurfio Barn Flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar amgylchedd rheoli cyffredinol y Cyngor.

O'r gwaith a wnaed yn ystod blwyddyn ariannol 2021/22 ac o ystyried ffynonellau sicrwydd eraill, barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth y Cyngor ar gyfer 2020/21 oedd sicrwydd rhesymol.

Adroddwyd bod gwaith archwilio wedi'i wneud o bell gyda'r staff yn gweithio gartref yn bennaf. Cynhaliwyd archwiliadau gan ddefnyddio atebion digidol amrywiol ac er bod llawer i staff ei archwilio ac archwilwyr ei ddysgu, mae pob un ohonynt wedi addasu'n dda i'r ffordd hon o weithio.

Yn Atodiad A, roedd yr Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol a oedd yn crynhoi'r adolygiadau a gynhaliwyd yn ystod 2021/22, yr argymhellion a wnaed, ac unrhyw faterion rheoli a nodwyd. Cwblhawyd 37 o adolygiadau gyda barn archwilio a gwnaed 182 o argymhellion. Roedd dadansoddiad manwl yn Atodiad 1 yr atodiad.

Trafododd yr Adroddiad Blynyddol hefyd berfformiad y gwasanaeth archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys meincnodi ei berfformiad yn erbyn awdurdodau lleol eraill a thynnu sylw at ddatblygiad a hyfforddiant staff unigol a oedd wedi digwydd.

Roedd cynnydd yn erbyn Cynllun ar Sail Risg 2021/22 wedi'i atodi yn Atodiad 2. Manylodd hyn ar statws pob adolygiad arfaethedig. Nodwyd nad oedd gan rai adolygiadau a restrwyd farn archwilio, er enghraifft cyngor ac arweiniad, gwaith twyll ac afreoleidd-dra

a chydgyssylltu archwilio allanol. Roedd hyn oherwydd bod y gwaith archwilio a wnaed mewn perthynas â'r eitemau hyn wedi'i gynllunio ond nid oedd natur y gwaith yn arwain at brofi a ffurfio barn archwilio.

Dywedwyd bod Atodiad 2 yn dangos bod llawer o adolygiadau archwilio arfaethedig wedi'u cynnal yn ystod 2021/22 er gwaethaf effaith barhaus y

No.

pandemig ar wasanaethau yn ogystal â mabwysiadu gweithio o bell. Lle na wnaed gwaith arfaethedig, cafwyd sicrwydd lle bo hynny'n bosibl o ffynonellau eraill fel gwaith blaenorol ac archwiliadau eraill. Ni chynhaliwyd rhai adolygiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn oherwydd ceisiadau gan wasanaethau a oedd dan bwysau dwys, byddai'r rhain yn cael eu hystyried yng nghynllun 2022/23. Roedd un archwiliad wedi dechrau ac wedi'i gwblhau yn ystod 2022/23.

Yn seiliedig ar brofi effeithiolrwydd yr amgylchedd rheolaeth fewnol, rhoddwyd barn archwilio sicrwydd sylweddol i 4 adolygiad (11%) a barn resymol i 27 adolygiad (73%). Mae'r 6 (16%) sy'n weddill wedi cael barn archwilio gyfyngedig, sef mai dim ond sicrwydd cyfyngedig y gellir ei roi ar y systemau rheolaeth fewnol cyfredol. Er bod hyn ychydig yn uwch na'r blynyddoedd blaenorol, dywedwyd nad oedd yn ymddangos bod unrhyw arwydd o unrhyw batrwm neu gysylltiad penodol o'r adolygiadau hyn nac unrhyw bryderon sylfaenol ehangach. Y 6 adolygiad gyda barn archwilio sicrwydd cyfyngedig oedd:

- Gwerthuso a Dyfarnu Tendrau - Gwasanaethau Adeiladau
- Gwaith Dilydol ar Daliadau Uniongyrchol
- Dilysu Grantiau Galluogi 2019/20
- Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl
- Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg - Rheoli Stoc
- Cydymffurfiaeth â Safon Diogelwch Data'r Diwydiant Cardiau Talu (SDD DCT)

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at ganran yr argymhellion a ddaeth o adolygiadau dilydol. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol y byddai'r rhan fwyaf o gamau gwella fel arfer wedi'u gweithredu gan yr adolygiad dilydol, ond bu rhai problemau mewn un neu ddau faes oherwydd pwysau staffio parhaus. Golygodd hyn nad oedd y swm disgwylidig o gynnydd wedi'i wneud. Pan ofynnwyd am fwy o eglurder, dywedodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fod y gwasanaethau'n gwneud cynnydd gyda rhai o'r camau gweithredu, felly mewn rhai achosion roedd yr argymhellion wedi'u hisraddio i flaenoriaeth is. Mewn achosion eraill, cydnabuwyd nad oedd y gwaith wedi dechrau eto, felly roedd y gwasanaeth archwilio'n gweithio'n agos gyda'r gwasanaethau.

Gofynnodd y Cynghorydd Protheroe am gynlluniau ar gyfer adolygu caffael yn y dyfodol ac a oedd gan staff archwilio'r arbenigedd angenrheidiol ar gyfer y gwaith hwn. Mewn ymateb, dywedodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth y byddai'r gwaith dilydol ar gyfer yr adroddiad ar Wasanaethau Adeiladau yn cael ei wneud yn ystod chwarter un y flwyddyn ariannol hon. Drwy gydol 2022/23, byddai elfennau eraill yn cwmpasu caffael a fyddai hefyd yn cael eu hystyried. Roedd y rhain wedi'u cynnwys yn y Strategaeth Archwilio Mewnol ddrafft a'r Cynllun Archwilio ar Sail Risg ar gyfer 2022/23, a fyddai'n cael eu cyflwyno'n ddiweddarach yn Agenda'r cyfarfod. O ran arbenigedd, ystyriwyd bod staff archwilio yn ystyried polisïau a gweithdrefnau newydd, a bod gan y staff y wybodaeth angenrheidiol i gyflawni'r gwaith adolygu. Gan fod caffael yn faes pwysig iawn, o fewn strwythur y gwasanaeth archwilio rhanbarthol, cytunwyd y dylai fod swydd ar gyfer archwilydd contractau a fyddai'n cael ei hysbysebu'n fuan.

Yn ogystal, roedd y gwasanaeth archwilio hefyd yn gallu gofyn am gyngor ac arweiniad caffael gan gydweithwyr yn y gwasanaethau cyfreithiol.

Awgrymodd Mr M. Evans y dylai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gael diweddariadau rheolaidd am y cynnydd gydag argymhellion heb eu cwblhau. Dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fod system gwybodaeth reoli newydd wedi'i chyflwyno a ddylai wella ymarferoldeb olrhain argymhellion, felly byddai'n bosibl rhoi diweddariadau mwy rheolaidd i'r Pwyllgor.

Cyfeiriodd y Cynghorydd E. Goodjohn at Adran 5 yr adroddiad blynyddol ac at wrth-dwyll, a gofynnodd a oedd y £230,000 a nodwyd fel twyll neu gamgymeriad yn sylweddol o gymharu â blynyddoedd blaenorol. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fod y swm a nodwyd mewn blynyddoedd blaenorol tua'r un faint. Ychwanegodd fod y rhan fwyaf o'r arian hwnnw'n ymwneud â materion a nodwyd gan y Fenter Twyll Genedlaethol (MTG) fel y Dreth Gyngor. Y bwriad oedd i'r Pwyllgor gael y wybodaeth ddiweddaraf am dwyll corfforaethol yn ei gyfarfod ym mis Gorffennaf.

Gan gyfeirio at broses dendro'r Cyngor, gofynnodd y Cynghorydd N. Wood faint a wnaed yn electronig drwy Gwerthu i Gymru. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fel canran y byddai'n rhaid iddo wirio gyda chydweithwyr ym maes caffael. Ei ddealltwriaeth ef oedd bod y rhan fwyaf o dendrau eisoes wedi mynd drwy Gwerthu i Gymru, ond roedd y materion a nodwyd yn ymwneud â'r broses werthuso.

Gwnaeth y Cadeirydd y sylwadau a'r arsylwadau canlynol:

- Yn ystod 2021/22, cynhaliwyd 37 allan o 53 o adolygiadau archwilio, a dylid cyflwyno hyn fel ffigur canran hefyd.
- Mae'r adroddiad yn cyfeirio at adolygiadau yn y dyfodol, ond nid oes unrhyw arwydd o ba bryd y cynhelir pob adolygiad na pha mor hir y bydd yn ei gymryd. A ellid cynnwys amserlenni neu ddyddiadau cwblhau amcangyfrifedig.
- Roedd dyddiadau ac amserlenni hefyd yn berthnasol i rai o'r argymhellion a'r gwaith gweithredu, er enghraifft, roedd gan Daliadau Uniongyrchol nifer o argymhellion a ohiriwyd ac nid oedd unrhyw arwydd o pryd y byddai'r adolygiad dilynol yn cael ei gynnal.
- A oedd adolygiadau dilynol wedi'u cynllunio ar gyfer gwaith dilysu Grantiau Galluogi a Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl.
- A gytunwyd ar bob argymhelliad ar gyfer Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg.
- Diwydiannau Cardiau Talu – a oedd yr un cam gweithredu'n weddill wedi'i gwblhau.

Mewn ymateb i rai o sylwadau'r Cadeirydd, dywedwyd wrth y Pwyllgor, o ran amserlenni ac adolygiadau gyda barn sicrwydd cyfyngedig, y byddai'r gwasanaeth archwilio yn cynnal adolygiad o fewn 3 mis. Roedd pwysau covid a staffio ar draws y Cyngor wedi golygu bod y Gwasanaeth wedi bod yn fwy ystyriol o ran amserlenni ar gyfer gweithredu argymhellion. Byddai'r rhan fwyaf o'r gwaith dilynol bellach ar raglen waith yr archwilwyr.

No.

O ran yr adolygiadau arfaethedig hynny na chynhaliwyd yn ystod 2021/22, dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol, er y byddai'r gwasanaeth archwilio bob amser yn ymdrechu i sicrhau cyfradd gwblhau o 100%, y byddai amgylchiadau nas rhagwelwyd bob amser a cheisiadau am ymchwiliadau a fyddai'n gofyn am newid y ffordd y dyrennir adnoddau. Yn ogystal, roedd rhaid ystyried pwysau fel materion staffio o fewn gwasanaethau'r Cyngor hefyd, felly roedd hyn yn golygu y byddai rhywfaint o waith archwilio yn cael ei ohirio. Pe bai rhywfaint o waith archwilio yn eithriadol o bwysig, yna gellid caffael cymorth allanol. Felly, roedd cynllunio archwiliadau yn bwysig.

O ran swyddi gwag yn y gwasanaeth archwilio, dywedodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth fod 6 ar draws y gwasanaeth rhanbarthol. Roedd y rhain yn cynnwys 2 archwilydd graddedig, archwilydd TG, archwilydd contractau, archwilydd ac uwch archwilydd.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at yr arolwg adborth cleientiaid, a oedd â chyfradd ymateb o 29%, a gofynnodd beth fyddai rheolwyr Cyngor y Fro yn ei wneud i gynyddu'r gyfradd ddychwelyd. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Perfformiad Corfforaethol ac Adnoddau y byddai'n gweithio gyda'i gydweithwyr yn y gwasanaeth archwilio i ddeall yn fanylach yr adrannau hynny a oedd yn ymateb a'r rheiny â chyfradd ymateb isel. Byddai hyn wedyn yn cael ei adrodd i Uwch Dîm Arwain y Cyngor.

Nid oedd unrhyw sylwadau nac ymholiadau pellach, felly

PENDERFYNWYD – AR ôl ystyried yr Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol ar gyfer y Flwyddyn Ariannol 2021/22 gan gynnwys Barn Flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol y Cyngor, rhoddir ystyriaeth briodol i sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gan Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol.

Rhesymau dros benderfyniadau

Rhoi sylw i'r sylwadau a wnaed yn y cyfarfod a chynnwys yr adroddiad.

51 SIARTER GWASANAETH ARCHWILIO MEWNOL RHANBARTHOL 2022/23 (PGAMR) -

Diben yr adroddiad oedd cyflwyno Siarter y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol ar gyfer 2022/23 i'r Aelodau.

Diffiniodd Siarter y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol ddiben, awdurdod a chyfrifoldebau'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol a Rennir ar draws Cynghorau Pen-y-bont ar Ogwr, Merthyr Tudful, Rhondda Cynon Taf a Bro Morgannwg. Y Pennaeth Archwilio Mewnol oedd yn gyfrifol am adolygu'r siarter a'i chyflwyno i Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio pob Cyngor yn flynyddol i'w hadolygu a'i chymeradwyo yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus.

No.

Rolau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio mewn perthynas ag archwilio mewnol oedd:

- Goruchwylio ei annibyniaeth, ei wrthrychedd, ei berfformiad a'i broffesiynoldeb;
- Cefnogi effeithiolrwydd y broses archwilio mewnol; a
- Hyrwyddo'r defnydd effeithiol o archwilio mewnol o fewn y fframwaith sicrwydd

Un o'r rolau allweddol a ddangosodd oruchwyliaeth y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio oedd cymeradwyo'r Siarter Archwilio Mewnol.

Cyfeiriodd Mr. N. Ireland at baragraff 2.18 y Siarter yn Atodiad A, a gweithgareddau'r bwrdd rhanbarthol a oedd yn cynnwys datrys gwrthdaro. Gofynnodd Mr. Ireland a fyddai hynny hefyd yn cynnwys unrhyw fath o gŵyn am y Gwasanaeth Archwilio Mewnol. Mewn ymateb, eglurodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol y gallai, pe bai angen, yn enwedig os oedd gwahaniaeth barn ynghylch sut y dylid rheoli cwyn.

Wedi ystyried yr adroddiad,

PENDERFYNWYD – I GYMERADWYO Siarter Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol ar gyfer 2021/22 fel yr atodir yn Atodiad A.

Rhesymau dros benderfyniadau

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

52 STRATEGAETH ARCHWILIO MEWNOL FLYNYDDOL DDRAFFT A CHYNLLUN SEILIEDIG AR RISG 2022/23 (PGAMR) -

Cyflwynodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol y Strategaeth Archwilio Mewnol ddrafft a'r Cynllun ar Sail Risg ar gyfer 2022/23.

Yn Atodiad A roedd dogfen y Strategaeth Archwilio Mewnol ddrafft ar gyfer 2022/23. Dangosodd sut y byddai'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu a'i ddatblygu yn unol â'i Gylch Gorchwyl. Câi'r Strategaeth ei hadolygu a'i diweddarau'n flynyddol, mewn ymgynghoriad â rhanddeiliaid, sef y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, yr Uwch Dîm Rheoli, archwilwyr allanol a'r uwch reolwyr.

Lluniwyd Cynllun ar Sail Risg Blynnyddol drafft 2022/23 yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Atodwyd y cynllun manwl drafft yn Atodiad B.

Dywedwyd bod y cynllun arfaethedig yn parhau i gydnabod risgiau a heriau sy'n deillio o'r ffyrdd o bell o weithio. Roedd y cynllun hefyd yn hyblyg i ganiatáu ar

No.

gyfer amgylchiadau sy'n newid a digwyddiadau a allai ddigwydd, fel ceisiadau i ymateb i faterion newydd a allai ddod i'r amlwg.

Dyweddodd Mr. N. Ireland fod gwelliannau yr hoffai eu gweld mewn adroddiadau yn y dyfodol oedd mwy o wybodaeth yn manylu ar y cysylltiadau rhwng risgiau'r Cyngor a'r gwaith a oedd yn y cynllun archwilio mewnol. Awgrymodd hefyd y dylid ystyried geiriad cwmpasau ar gyfer yr adolygiadau yn y cynllun, yn enwedig pan ddefnyddiwyd y term "i sicrhau bod". Byddai hyn yn sicrhau nad oedd y gwasanaeth archwilio'n cael ei dynnu i mewn i rywbeth a oedd y tu allan i'w gylch gwaith. Yn ogystal, gofynnodd a ellid cynnwys colofn cynnydd fel offeryn olrhain ar gyfer y Pwyllgor. Yn olaf, cyfeiriodd Mr. Ireland at nifer yr adolygiadau a drefnwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol hon, sef 63 o archwiliadau, a gofynnodd a oedd gan y gwasanaeth yr adnoddau angenrheidiol i gwblhau'r gwaith hwn.

Mewn ymateb i Mr. Iwerddon, dywedodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth y byddai'r awgrymiadau'n cael eu hystyried. O ran adnoddau, roedd y cynllun wedi'i seilio ar gyflenwad llawn o staff ac felly'r nifer llawn o ddiwrnodau y comisiynodd Bro Morgannwg gan y gwasanaeth rhanbarthol. Roedd hefyd yn bwysig cydnabod bod opsiwn o ddefnyddio adnoddau allanol gan Bartneriaeth Archwilio'r De-orllewin. Yn ogystal â hyn, dywedodd y Pennaeth Cyllid/Swyddog Adran 151 fod ymrwymiad i gyflawni'r holl archwiliadau blaenoriaeth uchel ac ymrwymiad i gyflawni'r holl argymhellion dilynol.

Wedi hynny, gwnaeth y Pwyllgor

PENDERFYNWYD - Cymeradwyo'r Strategaeth Archwilio Mewnol ddrafft (Atodiad A yr adroddiad) a'r Cynllun Archwilio ar Sail Risg Blynyddol drafft ar gyfer 2022/23 (Atodiad B yr adroddiad).

Rhesymau dros benderfyniadau

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

53 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL WEDI'I DIWEDDARU (PGAMR)

Er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i sicrhau yr ystyrid pob agwedd ar ei swyddogaethau craidd yn briodol, roedd y Flaenraglen Waith yn Atodiad A yr adroddiad wedi'i chynhyrchu ac roedd yn cyd-fynd â Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.

Roedd y Flaenraglen Waith wedi'i diweddaru i adlewyrchu'r newidiadau angenrheidiol i Gylch Gorchwyl y Pwyllgor dan y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau newydd.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor nodi'r Flaenraglen Waith a nodi a oedd angen unrhyw wybodaeth ychwanegol.

Dyweddodd Mr. N. Ireland y byddai'n hoffi gweld adroddiad olrhain argymhellion yn cael ei gyflwyno ym mhob cyfarfod y Pwyllgor, a fyddai'n galluogi'r Pwyllgor i

No.

fonitro'r broses o weithredu'r argymhellion a wnaed gan y gwasanaeth archwilio. Cytunodd y Pwyllgor ar hyn.

Felly

PENDERFYNWYD –

- (1) BOD y Flaenraglen Waith yn cael ei nodi.
- (2) BOD y rhestr o eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf, 11 Gorffennaf, 2022 yn cael ei gymeradwyo.
- (3) BOD y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn derbyn adroddiad olrhain argymhellion Archwilio ym mhob un o gyfarfodydd y Pwyllgor.

Rhesymau dros benderfyniadau

- (1&2) Sicrhau bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ymwybodol o gynnydd y rhaglen waith arfaethedig ac yn cael gwybod amdano.
- (3) Caniatáu i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio olrhain y broses o weithredu argymhellion a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol.